

Татарстан Республикасы
Балык Бистәсе муниципаль район Советы

КАРАР №ХІ-З

Балык Бистәсе ш.т.п.

2021 елның 31 августы

Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы территориясендә муниципаль жир контроле турындагы Нигезләмәне раслау хакында

Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы территориясендә муниципаль жир контролен нәтижәле гамәлгә ашыру максатларында һәм Россия Федерациясе Жир кодексының 72 маддәсе, “Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында” 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль закон, Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Уставы нигезендә, шулай ук Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Балык Бистәсе шәһәр жирлегә Башкарма комитеты вәкаләтләрен Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы Жир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре палатасына тапшыру турында 2017 елның 24 июлендә төзелгән Килешүне исәпкә алып, Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль район Советы **КАРАР БИРӘ**:

1. Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы территориясендә муниципаль жир контроле турында кушымта итеп бирелә торган Нигезләмәне расларга.
2. Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль район Советының “Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы территориясендә муниципаль жир контроле турында Нигезләмәне раслау хакында” 2017 елның 24 июлендәге ХХ-7 номерлы карарын үз көчен югалткан дип танырга.
3. Әлеге карарның гамәлдә булуы 2021 елның 1 июленнән барлыкка килгән хокук мөнәсәбәтләренә кагыла дип билгеләргә.
4. Карарны Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районының <http://ribnaya-sloboda.tatarstan.ru>. веб-адресы буенча Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге рәсми сайтында һәм <http://pravo.tatarstan.ru>. веб-адресы буенча Интернет мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендәге “Татарстан Республикасының хокукый мәгълүмат рәсми порталы”нда урнаштырырга.
5. Карарның үтәлешенә контрольлек итүне Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районының Жир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре палатасына йөкләргә.

Татарстан Республикасы
Балык Бистәсе муниципаль район
Башлыгы

И.Р. Тажетдинов

Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы территориясендә муниципаль жир контроле турында Нигезләмә

1. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы территориясендә муниципаль жир контроле турында Нигезләмә (алга таба – Нигезләмә) дәүләт хакимияте органнары, жирле үзидарә органнары, юридик затлар, шәхси эшкуарлар, гражданнар тарафыннан жир мөнәсәбәтләре объектларына карата Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнары таләпләрен үтәүне контрольдә тоту буенча Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районының вәкаләтле органы эшчәнлеген оештыру һәм гамәлгә ашыру кагыйдәләрен билгели, аларны бозган өчен административ һәм башка төр җаваплылык каралган (алга таба – муниципаль жир контроле).

1.2. Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы территориясендә муниципаль жир контроле предметы булып түбәндәгеләр тора:

Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы башкарма хакимияте органнары, жирле үзидарә органнары, юридик затлар, индивидуаль эшкуарлар һәм гражданнар (алга таба – контрольдә торучы затлар) тарафыннан Россия Федерациясе законнары һәм башка норматив хокукый актлары, Татарстан Республикасы законнары һәм башка хокукый актлары (алга таба – мәҗбүри таләпләр) белән жирләрдән файдалану өлкәсендә билгеләнгән бозган өчен Россия Федерациясе законнары, Татарстан Республикасы законнары тарафыннан җаваплылыкның административ һәм башка төрләре каралган мәҗбүри таләпләрне үтәү;

контрольдә торучы затлар тарафыннан рөхсәт документларындагы таләпләрне һәм Россия Федерациясе законнары нигезендә үтәлүе кирәк булган документлар таләпләрен үтәү;

контрольдә торучы затлар тарафыннан тикшерү чаралары нәтиҗәләре буенча кабул ителә торган карарларның үтәлеше.

Дәүләт хакимияте органнары, жирле үзидарә органнары, башка дәүләт һәм муниципаль органнар контроль объектларына ия булган һәм (яки) алардан файдалану очрагында контрольдә торучы затлар булып тора.

1.3. Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районында жир мөнәсәбәтләре объектларына карата муниципаль жир контроле Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районының Жир һәм мөлкәт мөнәсәбәтләре палатасы (алга таба – вәкаләтле орган) тарафыннан “Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында” 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль законның 5 маддәсендәге 3

өлешендә каралган (алга таба – 248-ФЗ номерлы Федераль закон) үзенчөлекләрен исәпкә алып башкарыла.

1.4. Муниципаль жир контролен гамәлгә ашырганда вәкаләтле орган 248-ФЗ номерлы Федераль законда каралган чаралар саныннан контроль чаралар (алга таба – контроль чаралар) үткәрә.

1.5. Муниципаль жир контролен гамәлгә ашыруга бәйле максатларда вәкаләтле орган, түләүсез нигездә, ведомствоара мәгълүмати хезмәттәшлек кысаларында әлеге документлар һәм (яки) белешмәләр алар карамагында булган башка органнардан яки мондый органнар буйсынуындагы оешмалардан документлар һәм (яки) белешмәләр ала, шул исәптән электрон формада. Ведомствоара мәгълүмати хезмәттәшлек кысаларында документлар һәм (яки) белешмәләр тапшыру, мәгълүматны ачу, шул исәптән мондый документлар һәм (яки) 248-ФЗ номерлы Федераль законда каралган очракларда танышу дәүләт һәм башка саклана торган сер турында Россия Федерациясе законнары таләпләрен исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

1.6. Муниципаль жир контроле объектлары булып Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы чикләрендә урнашкан жирләр, хокукка бәйсез рәвештә жир кишәрлекләре һәм аларның өлешләре (алга таба – контроль объектлары) тора.

1.7. Вәкаләтле орган муниципаль жир контролен гамәлгә ашыру кысаларында контроль объектларын исәпкә алуны тәэмин итә.

1.8. Муниципаль жир контроле түбәндәгеләр нигезендә гамәлгә ашырыла:

1.8.1. Россия Федерациясе Жир кодексы.

1.8.2. Административ хокук бозулар турында Россия Федерациясе кодексы.

1.8.3. Татарстан Республикасы Жир кодексы.

1.8.4. “Дәүләт контролен (күзәтчелеген) һәм муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда юридик затларның һәм индивидуаль эшкуарларның хокукларын яклау турында” 2008 елның 26 декабрдәге 294-ФЗ номерлы Федераль закон.

1.8.5. “Россия Федерациясендә дәүләт контроле (күзәтчелеге) һәм муниципаль контроль турында” 2020 елның 31 июлендәге 248-ФЗ номерлы Федераль закон.

1.8.6. Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2010 елның 30 июнендәге “Юридик затларга һәм индивидуаль эшкуарларга планлы тикшерүләр уздыруның дәүләт контроле (күзәтчелеге) органнары һәм муниципаль контроль органнары тарафыннан еллык планнарын эзерләү кагыйдәләрен раслау турында” 489 номерлы карары.

1.8.7. “Дәүләт контролен (күзәтчелеген) һәм муниципаль контрольне гамәлгә ашырганда юридик затларның һәм индивидуаль эшкуарларның хокукларын яклау турында”гы Федераль закон нигезләмәләрен гамәлгә ашыру хакында” Россия Федерациясе Икътисади үсеш министрлыгының 2009 елның 30 апрелдәге 141 номерлы боерыгы.

2. Муниципаль жир контролен оештыру һәм гамәлгә ашыру тәртибе

2.1. Муниципаль жир контроле закон тарафыннан саклана торган кыйммәтләргә зарар салу (зыян китерү) рискын (хәтәр тәвәккәлләкне) бәяләү һәм идарә итү системасы, профилактика чараларын һәм контроль чараларны сайлап

алуны, аларның эчтәлеген (шул исәптән тикшерелә торган мәжбүри таләпләрнен күләме), интенсивлыгын һәм нәтижәләрен билгели торган система нигезендә гамәлгә ашырыла.

2.2.Муниципаль жир контролен гамәлгә ашырганда түбәндәгеләр үткәрелергә мөмкин:

2.2.1.Профилактик чаралар:

2.2.1.1.Хәбәр бирү.

2.2.1.2.Хокук куллану практикасын гомумиләштерү.

2.2.1.3. Кисәтүне игълан итү

2.2.1.4.Консультация бирү.

2.2.1.5.Профилактик визит.

2.2.2.Контроль чаралар:

2.2.2.1. Инспекция визиты.

2.2.2.2.Рейд тикшерүе.

2.2.2.3.Документларны карау.

2.2.2.4.Урынга чыгып тикшерү.

2.2.2.5. Күчмә тикшерү уздыру.

2.3. Тикшерү чарасын уздыру өчен вәкаләтле органның вәкаләтле вазыйфаи заты тарафыннан имзаланган карары (алга таба – контроль чараны уздыру турында карар) кабул ителә, анда күрсәтелә:

2.3.1.Карар кабул итүнең датасы, вакыты һәм урыны.

2.3.2.Карар кем тарафыннан кабул ителгән.

2.3.3.Контроль чараны уздыруга нигез.

2.3.4.Контрольнең төре.

2.3.5. Инспекторның (инспекторларның, шул исәптән инспекторлар төркеме житәкчесенең), контроль чара үткәругә вәкаләтленең (вәкаләтлеләрнен), шулай ук тикшерү чарасына жәлеп ителә торган белгечләр, экспертларның фамилияләре, исемнәре, этисенең исеме (булган очракта), вазыйфасы яки мондый чараны үткәругә жәлеп ителә торган эксперт оешмасының аталышы (исеме).

2.3.6. Контроль чара үткәрелә торган контроль объекты.

2.3.7. Контроль үткәрелә торган зат тарафыннан эшчәнлекне гамәлгә ашыру урыны яисә контроль чарасы уздырыла торган контрольдә тотуның башка объектларының урнашу адресы.

2.3.8. Контроль чара үткәрелә торган контроль объектының таләпләренә туры килү-килмәү өчен жаваплы гражданның фамилиясе, исеме, атасының исеме (булган очракта) яисә оешманың аталышы, оешмаларның (аның филиаллары, вәкиллеләре, аерымланган структур бүлекчәләренен) адресы.

2.3.9. Контроль чараның төре.

2.2.10. Контроль чара кысаларында башкарыла торган контроль гамәлләр исемлеге.

2.3.11.Контроль чара предметы.

2.3.12. Тикшерү кәгазьләре, әгәр аларны куллану мәжбүри булса.

2.3.13. Контроль чараны уздыру датасы, шул исәптән контрольдә тотыла торган зат белән турыдан-туры хезмәттәшлек вакыты.

2.3.14.Граждан, оешма тарафыннан бирелә торган мәжбүри таләпләрнен үтәлешен бәяләү өчен кирәк булган документлар исемлеге.

2.4.Контроль чараны уздыру турындагы карар вәкаләтле орган башлыгы (башлык урынбасары), шулай ук контроль чараны уздыручы вәкаләтле органның структур бүлекчәсе башлыгы тарафыннан кабул ителә һәм имзаланна.

2.5. Контроль чарасы аны төзү һәм алып бару кагыйдәләре белән билгеләнгән белешмәләрне контроль чараларның бердәм реестрына керткәннән соң башлана.

Контроль чаралар уздырганда фото-, видеога төшерү чаралары кулланыла.

2.6. Вәкаләтле орган исемненн муниципаль жир контролен түбәндәге вазыйфай затлар башкарырга хокуклы:

2.6.1.Вәкаләтле орган башлыгы (башлык урынбасары).

2.6.2.Вазыйфай бурычларына муниципаль жир контроле буенча вәкаләтләрне гамәлгә ашыру, шул исәптән профилактик чаралар һәм контроль чаралар үткәру кертелгән вәкаләтле органның вазыйфай заты (алга таба шулай ук – инспектор).

2.7. Конкрет профилактик чара яисә контроль чара үткәругә вәкаләтле инспекторлар вәкаләтле органның кисәтү чарасын яисә контроль чараны уздыру турындагы карары белән билгеләнә.

Шул ук контроль объектларына карата профилактик чаралар уздырган инспекторларның контроль объектларына карата контроль чараларын уздыруы тыела.

2.8.Үз вәкаләтләре чикләрендә һәм уздырыла торган контроль гамәлләр күләмендә контроль чара уздырганда инспектор түбәндәгеләргә хокуклы:

2.8.1.Хезмәт таныклығын күрсәтү һәм тикшерү чарасын үткәру турында вәкаләтле орган карары белән билгеләнгән вәкаләтләр нигезендә, федераль законнарда башкасы каралмаган булса, тоткарлыксыз контроль объектларында булырга (карарга).

2.8.2.Контрольдә торучы затлардан, шул исәптән контрольдә торучы оешмаларның житәкчеләреннән һәм башка хезмәткәрләреннән контроль чаралар үткәргәндә ачыкланган мәжбүри таләпләрне бозу фактлары буенча язма аңлатма бирүне, шулай ук фото - һәм видеога төшерү, күчермәләрен алу өчен документлар бирүне таләп итәргә.

2.8.3.Техник документлар, мәгълүматларның электрон базалары, контрольдә тотылуы затларның контроль чарасы предметына һәм күләменә караган өлешендә мәгълүмат системалары белән танышырга.

2.8.4.Контроль чаралар уздырганда соралган документларны һәм материалларны тапшырмау яки вакытында тапшырмау, вазыйфай затларны һәм (яки) контрольдә торучы зат хезмәткәрләреннән сораштыру үткәру, бинага керү мөмкинлеген чикләү, контроль чараны гамәлгә ашыру буенча башка чараларга комачаулау фактлары буенча актлар төзәргә.

2.8.5.Контрольдә торучы итүче затларга иминлек тәмин итү һәм мәжбүри таләпләрне бозуларны булдырмау буенча күрсәтмәләр бирергә, контрольдә торучы затлар тарафыннан ачыкланган мәжбүри таләпләрне бозуларны бетерү һәм бозылган нигезләмәне торгызу турында карарлар кабул итәргә.

2.8.6.Контрольлек объектларын кулланучы контрольдә торучы затларга ачыкланган хокук бозуларны бетерү турында, аларны бетерү срокларын күрсәтеп, күрсәтмәләр бирергә.

2.8.7.Үткәреп тикшерү чаралары нәтижәләре буенча тиешле актлар төзергә.

2.8.8.Үз эшчәнлеген гамәлгә ашыру өчен кирәкле мәгълүматларны, материалларны һәм документларны билгеләнгән тәртиптә соратырга һәм алырга.

2.8.9. “Полиция турында” 2011 елның 7 февралендәге 3-ФЗ номерлы Федераль закон нигезендә, инспекторга каршы тору яки куркыныч янаган очрақларда, полиция органнарына ярдәм сорап мөрәжәгать итәргә.

2.8.10.Законнарда каралган башка гамәлләр кылырга.

2.9.Инспекторлар бурычлы:

2.9.1.Россия Федерациясе һәм Татарстан Республикасы законнарын, контрольдә торучы затларның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен үтәргә.

2.9.2.Жирләрдән файдалану өлкәсендә мәжбүри таләпләрне бозуларны кисәтү, ачыклау һәм булдырмау буенча Россия Федерациясе законнары нигезендә бирелгән вәкаләтләрне үз вакытында һәм тулы күләмдә гамәлгә ашырырга.

2.9.3.Контроль чараларын үткәрепгә һәм контроль гамәлләрне законлы нигездә башкарырга һәм аларны билгеләп кую буенча бары тик хезмәт бурычларын үтәгән вакытта һәм контроль чараларының бердәм реестрында тиешле мәгълүмат булган очрақта гына кылырга, ә контрольдә торган затлар белән хезмәттәшлек иткән очрақта мондый чаралар үткәрепгә һәм мондый гамәлләрне бары тик хезмәт таныклыгын, федераль законнарда каралган башка документларны күрсәтеп кенә башкарырга.

2.9.4.Тикшерү чаралары үткәргәндә гыйбадәт кылуларга, башка дини йолаларга һәм тантаналарга карата ихтирамсызлык күренешләрен булдырмау, аларны уздыруга комачауламаска, шулай ук дини оешмаларның эчке билгеләнешләрен (куелышларын) бозмаска.

2.9.5.Контрольдә торучы затларның, аларның вәкилләренең ризалыгы белән Татарстан Республикасы Президенты каршындагы Эшқуарлар хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкилнең контроль чаралар уздырганда катнашуына каршылык күрсәтмәскә (контроль органнарының контрольдә тора торган затлар белән үзара хезмәттәшлеге таләп ителмәгән контроль чаралардан гайре) һәм 248-ФЗ номерлы Федераль законда каралган очрақларда консультация бирергә.

2.9.6.Контрольдә торучы затларга, аларның вәкилләренә, контроль чаралар уздырганда катнашучыларга муниципаль контроль предметына караган мәгълүмат һәм документларны бирергә, шул исәптән, әгәр 248-ФЗ номерлы Федераль законда каралса, прокуратура органнары белән контроль чараны үткәргәнә килештерү турында белешмәләрне дә.

2.9.7.Контрольлә торучы затларны, аларның вәкилләрен контроль чара предметына караган контроль чаралар һәм контроль гамәлләр нәтижәләре белән таныштырырга.

2.9.8.Ведомствоара мәгълүмати хезмәттәшлек кысаларында алынган һәм контроль чара предметына караган мәгълүмат һәм (яисә) документлар белән контрольдә торучы затларны, аларның вәкилләрен таныштырырга.

2.9.9. Ачыкланган хокук бозулар фактлары буенча күрелә торган чараларны билгеләгәндә, күрсәтелгән чараларның хокук бозуларның авырлыгына туры килүен, закон белән саклана торган кыйммәтләр өчен аларның потенциал куркынычы булуын исәпкә алырга, шулай ук контрольдә тора торган затларның хокукларын һәм законлы мәнфәгатьләрен нигезсез чикләүне, аларның мөлкәтенә урынсыз зыян салуны (югалту китерүне) булдырмаска.

2.9.10. Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән тәртиптә шикаять белдерелгәндә үз гамәлләренә нигезле булуын исбатларга.

2.9.11. Контроль чаралар уздыру һәм контроль гамәлләр кылуның Россия Федерациясе законнарында билгеләнгән срокларын үтәргә.

2.9.12. Россия Федерациясе законнарында каралмаган яисә дәүләт органнары һәм жирле үзидарә органнары карамагында булган документларны һәм башка белешмәләрне контрольдә торучы затлардан таләп итмәскә.

2.9.13. Россия Федерациясе законнарында һәм Татарстан Республикасы законнарында каралган башка таләпләрне үтәргә.

2.10. Инспектор хаклы түгел:

2.10.1. Таләпләрнең үтәлешен бәяләү вәкаләтле орган вәкаләтләренә керми икән, мәжбүри таләпләрнең үтәлешен бәяләргә.

2.10.2. Вәкаләтле орган карары белән каралмаган контроль чаралар үткәрергә, контроль гамәлләр кылырга.

2.10.3. Контрольдә торучы зат күрсәтелгән чаралар (гамәлләр) вакытында булмаган очракта, контроль чаралар үткәрергә, контроль гамәлләр кылырга, контрольдә торучы зат белән үзара бәйләнешне таләп итми торган контроль чаралардан, контроль гамәлләрдән гайре, шулай ук контроль чараны уздырганда контрольдә тора торган затка контроль чараны уздыру турында тиешле рәвештә хәбәр ителгән булып контрольдә тора торган зат катнашыннан башка мәжбүри таләпләрнең үтәлешен бәяләү үткәрелергә мөмкин булган очраклардан гайре.

2.10.4. Контроль чара предметына карамасалар, документлар, мәгълүмат, материаллар тапшыруны таләп итәргә, шулай ук мондый документларның төп нөсхәләрен алырга.

2.10.5. Контрольдә торучы заттан документларны һәм (яисә) мәгълүматны таләп итәргә, моңа кадәр тикшерелә торган зат тарафыннан тапшырылган яисә башка дәүләт органнары, жирле үзидарә органнары яки дәүләт органнары яисә жирле үзидарә органнары буйсынуындагы оешмалар карамагында булган рөхсәт документларын да кертеп, тапшыруны һәм (яисә) мәгълүмат бирүне таләп итәргә.

2.10.6. Муниципаль жир контролен гамәлгә ашыру нәтижәсендә алынган һәм дәүләт, коммерция, хезмәт яисә закон тарафыннан саклана торган башка серне тәшкит итүче мәгълүматны һәм белешмәләрне, Россия Федерациясе законнарында каралган очраклардан тыш, таратырга.

2.10.7. Контрольдә торучы заттан документлар, мәгълүмат бирүне контроль чарасын уздыра башлау датасына кадәр таләп итәргә.

2.10.8. Контрольдә торучы затларга алар хисабыннан контроль чаралар уздыру һәм контроль гамәлләр кылу турында күрсәтмәләр яисә тәкъдимнәр бирүне гамәлгә ашырырга.

2.10.9. Тикшерү чараларын үткөрүнең билгелэнгән вакытларын арттырып жибәергә.

2.10.10. Профилакттик чара, контроль чара, фотога төшерү, аудио-һәм видеоязмалар уздырганга катнашучы, контрольдә торучы зат тарафыннан гамәлгә ашыруга комачауларга, әгәр күрсәтелгән гамәлләр федераль законнар белән тыелмаган булса, бу гамәлләр күрсәтелгән чараларны үткөрү өчен каршылыклар тудырмаса.

2.11. Планлы тикшерү чараларын үткөрүне оештыру:

2.11.1. Планлы контроль чаралар чираттагы календарь елына вәкаләтле орган тарафыннан төзелә торган һәм прокуратура органнары белән килештерелергә тиешле контроль чаралар үткөрү планы нигезендә күчмә (урынга барып) тикшерү рәвешендә үткәрелә (алга таба – ел саен үткәрелә торган контроль чаралар планы).

2.11.2. Ел саен үткәрелә торган контроль чаралар планына кертү хәтәр тәвәккәллек (риск) категориясе белән билгеләнә торган планлы тикшерү чараларын үткөрү периодиклыгын исәпкә алып гамәлгә ашырыла.

Гадәттән тыш югары риск категориясенә кертелгән контроль объектлары өчен планлы тикшерү чараларын үткөрүнең максимал ешлыгы елына кимендә бер контроль чараны һәм елына икедән артмаган контроль чараны тәшкит итә.

Югары риск категориясенә кертелгән контроль объектлары өчен планлы тикшерү чараларын үткөрүнең уртача ешлыгы 4 елга кимендә бер контроль чараны һәм ике елга бердән артмаган контроль чараны тәшкит итә.

Урта һәм уртача риск категориясенә кертелгән контроль объектлары өчен планлы тикшерү чараларын үткөрүнең минимал ешлыгы 6 елга кимендә бер контроль чараны һәм өч елга бердән артмаган контроль чараны тәшкит итә.

2.12. Закон белән саклана торган кыйммәтләргә зыян салу (югалту китерү) куркынычын бәяләү нигезендә 5 төрле хәтәр тәвәккәллек (риск) категориясе билгеләнә:

2.12.1. Гадәттән тыш риск.

2.12.2. Югары риск.

2.12.3. Урта риск.

2.12.4. Уртача риск.

2.12.5. Түбән риск.

2.13. Тикшерү объектларын гадәттән тыш югары риск категориясенә кертү критерийлары булып гражданның тормышына, сәламәтлегенә, хайваннарга, үсемлекләргә, әйләнә-тирә мохиткә, мәдәни мирас объектларына зыян китерү куркынычы, табигый һәм техноген характердагы гадәттән тыш хәлләр барлыкка килү куркынычы, гражданны, оешмалар мөрәжәгатьләре, массакуләм мәгълүмат чаралары хәбәрләре тора, контрольдә торган затлар яисә аларның вәкилләре инспекторларның контроль объектына керүенә каршы килүне дә кертеп, түбәндәге хокук бозулар (хокук бозулар билгеләре) аркасында килеп чыга:

2.13.1. Жир кишәрлеген арендау килешүендә билгеләнгән жир кишәрлегеннән файдалану максатының (аннан файдалану максатларының берсенен) фактта файдалануга туры килмәве.

2.13.2. Жир кишәрлеген фактта файдалануның жиргә хокук билгели торган документлар, жир кишәрлегеннән файдалану шартларын билгели торган проект һәм

башка документлар белән Татарстан Республикасы Законнары, Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актлары белән билгеләнгән таләпләргә һәм аннан файдалану буенча чикләүләргә туры килмәве.

2.13.3. Жир кишәрлеген бирү мизгеленнән соң өч елдан артык вакыт узу яки жир кишәрлеген арендау килешүендә күрсәтелгән жир кишәрлеген үзләштерү срогы тәмамлану шартында жир кишәрлеген озак вакыт үзләштермәү, ә жир кишәрлегендә характерлы үзгәрешләр күзәтелмәү (капиталь төзелеш объектының, төзелеш эшләрен алып баруның, жир кишәрлегеннән файдалану буенча рөхсәт ителгән файдалану һәм бирү шартлары нигезендә башка гамәлләрнең булмавы).

2.13.4. Төзелеш сроклары тәмамланганчы 90 календарь көннән дә кимрәк калган очракта, жир кишәрлегендә биналар, төзелмәләр, корылмалар төзү срокларын бозу, шулай ук әлеге жир кишәрлегендә капитал төзелеш объектларын файдалануга тапшыру акты булмау.

2.13.5. Контрольдә торучы зат тарафыннан гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләренә чикләnmәгән санда затлар керүне жир мөнәсәбәтләре һәм (яки) киртәләү жайланмалары куюга рөхсәт документлары булмаса да киртәләү конструкцияләре урнаштыру юлы белән чикләү.

2.13.6. Махсус сакланылучы табигать территорияләренә жир кишәрлекләреннән, табигатьне саклау, рекреацион, тарихи-мәдәни билгеләнештәге жирләрдән һәм файдалануның махсус шартлары булган башка жирләрдән файдалануның билгеләнгән режимын бозу.

2.13.7. Чүп калдыкларын һәм эре габаритлы коммуналь калдыкларны билгеләнгән урыннан (бункерлы һәм контейнер майданчыкларынан) тыш урнаштыруда чагылган жир кишәрлеген, калдыкларны вакытлыча урнаштыру яисә сортларга аеру урыннарын чүпләү; калдыкларның составына һәм төренә бәйсез рәвештә (икенчел чимал) 3 куб метрдан артык яисә 10 кв. метрдан артык майданлы жир кишәрлеге чикләрендә чүп-чар булу (калдыкларның тоташ катламы).

2.13.8. Жир кишәрлекләреннән файдалану өчен нигез булып торучы документларны рәсмиләштерүгә карата мәжбүри таләпләрне үтәмәү.

2.14. Контроль объектларын югары риск категориясенә кертү критерийлары булып түбәндәге мәжбүри таләпләрне бозу очраklары (бозу билгеләре) тора, контрольдә торучы затлар яки аларның вәкилләре тарафыннан контроль объектына инспекторларның керүенә комачаулауны да керттеп:

2.14.1. жир кишәрлеген арендау шартнамәсендә билгеләнгән жир кишәрлегеннән файдалану максатының фактта файдалану максатына туры килмәве (аны куллану максатларының берсе).

2.14.2. жир кишәрлеген фактта файдалану Татарстан Республикасы Законнары, Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актлары, жиргә хокук билгели торган документлар, жир кишәрлегеннән файдалану шартларын билгели торган проект һәм башка документлар белән билгеләнгән таләпләргә һәм аны куллану буенча чикләүләргә туры килмәү.

2.14.3. жир кишәрлеген бирүдән соң өч елдан артык вакыт узу яки жир кишәрлеген арендау килешүендә күрсәтелгән жир кишәрлеген үзләштерү срогы тәмамлану шартында жир кишәрлеген озак вакыт үзләштермәү, ә жир кишәрлегендә характерлы үзгәрешләр күзәтелмәү (капиталь төзелеш объектының, төзелеш

эшләрән алып баруның, жир кишәрлегеннән файдалану буенча рөхсәт ителгән файдалану һәм бирү шартлары нигезендә башка гамәлләрнең булмавы).

2.14.4. Төзелеш сроклары тәмамланганчы 90 календарь көннән дә кимрәк калган очракта, жир кишәрлегендә биналар, төзелмәләр, корылмалар төзү срокларын бозу, шулай ук әлеге жир кишәрлегендә капитал төзелеш объектларын файдалануга тапшыру акты булмау.

2.14.5. Контрольдә торучы зат тарафыннан гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләренә затларның чикләнмәгән даирәсенә керүне жир мөнәсәбәтләре һәм (яки) киртәләү жайланмалары куюга рөхсәт документлары булмаса да киртәләү конструкцияләре урнаштыру юлы белән чикләү.

2.14.6. Махсус сакланылучы табигать территорияләренә жир кишәрлекләреннән, табигатьне саклау, рекреацион, тарихи-мәдәни билгеләнештәге жирләрдән һәм файдалануның махсус шартлары булган башка жирләрдән файдалануның билгеләнгән режимын бозу.

2.14.7. Чүп калдыкларын һәм эре габаритлы коммуналь калдыкларны билгеләнгән урыннан (бункерлы һәм контейнер майданчыкларынан) тыш урнаштыруда чагылган жир кишәрлеген, калдыкларны вакытлыча урнаштыру яисә сортларга аеру урыннарын чүпләү; калдыкларның составына һәм төренә бәйсез рәвештә (икенчел чимал) 3 куб метрдан артык яисә 10 кв. метрдан артык майданлы жир кишәрлеге чикләрендә чүп-чар булу (калдыкларның тоташ катламы).

2.14.8. Жир кишәрлекләреннән файдалану өчен нигез булып торучы документларны рәсмиләштерүгә карата мәжбүри таләпләрне үтәмәү.

2.14.9. Проектлау срогын озайту турында һәм эшләнелгән проект документациясен килештерү хакында билгеләнгән эшчәнлек өлкәсендә тикшереп торыла торган затның Мәскәү шәһәре башкарма хакимияте органнарына гарызнамәләре булмаганда проектлау срогы тәмамланганда күрсәтелгән объектларны проектлау срокларын бозу.

2.15. Объектларны урта риск (хәтәр тәвәккәллек) категориясенә кертү критерийлары:

2.15.1. Проектлау срогын озайту турында һәм эшләнелгән проект документациясен килештерү хакында билгеләнгән эшчәнлек өлкәсендә тикшереп торыла торган затның Мәскәү шәһәре башкарма хакимияте органнарына гарызнамәләре булмаганда проектлау срогы тәмамланганда күрсәтелгән объектларны проектлау срокларын бозу.

2.15.2. Жир кишәрлеген бирүдән соң ике ел ярымнан артык вакыт узу яки жир кишәрлеген арендау килешүендә күрсәтелгән жир кишәрлеген үзләштерү срогы тәмамлану шартында жир кишәрлеген озак вакыт үзләштермәү, ә жир кишәрлегендә характерлы үзгәрешләр күзәтелмәү (капиталь төзелеш объектының, төзелеш эшләрән алып баруның, жир кишәрлегеннән файдалану буенча рөхсәт ителгән файдалану һәм бирү шартлары нигезендә башка гамәлләрнең булмавы).

2.15.3. Төзелеш сроклары тәмамланганчы 90 календарь көннән дә кимрәк калган очракта, жир кишәрлегендә биналар, төзелмәләр, корылмалар төзү срокларын бозу, шулай ук әлеге жир кишәрлегендә капитал төзелеш объектларын файдалануга тапшыру акты булмау.

2.15.4. Контрольдә торучы зат тарафыннан гомуми файдаланудагы жир кишәрлекләренә затларның чикләнмәгән даирәсенә керүне жир мөнәсәбәтләре һәм (яки) киртәләү жайланмалары куюга рөхсәт документлары булмаса да киртәләү конструкцияләре урнаштыру юлы белән чикләү.

2.15.5. Махсус сакланылучы табигать территорияләренә жир кишәрлекләренән, табигатьне саклау, рекреацион, тарихи-мәдәни билгеләнештәге жирләрдән һәм файдалануның махсус шартлары булган башка жирләрдән файдалануның билгеләнгән режимын бозу.

2.15.6. Чүп калдыкларын һәм эре габаритлы коммуналь калдыкларны билгеләнгән урыннан (бункерлы һәм контейнер майданчыкларынан) тыш урнаштыруда чагылган жир кишәрлеген, калдыкларны вакытлыча урнаштыру яисә сортларга аеру урыннарын чүпләү; калдыкларның составына һәм төренә бәйсез рәвештә (икенчел чимал) 3 куб метрдан артык яисә 10 кв. метрдан артык майданлы жир кишәрлеге чикләрендә чүп-чар булу (калдыкларның тоташ катламы).

2.15.7. Жир кишәрлекләренән файдалану өчен нигез булып торучы документларны рәсмиләштерүгә карата мәжбүри таләпләрне үтәмәү.

2.15.8. Жир кишәрлеген арендау шартнамәсендә билгеләнгән жир кишәрлегенән файдалану максатының фактта файдалану максатына туры килмәве (аны куллану максатларының берсе).

2.15.9. Жир кишәрлеген фактта файдалану Татарстан Республикасы Законнары, Татарстан Республикасының башка норматив хокукый актлары, жиргә хокук билгели торган документлар, жир кишәрлегенән файдалану шартларын билгели торган проект һәм башка документлар белән билгеләнгән таләпләргә һәм аны куллану буенча чикләүләргә туры килмәү.

2.16. Контроль объектларын уртача риск категориясенә кертү критерийлары булып гражданнар, оешмалар мөрәжәгатьләре, массакүләм мәгълүмат чаралары хәбәрләре, гадәттән тыш югары, югары һәм урта риск категорияләренә кертелмәгән башка мөрәжәгатьләр тора. Контроль объектларын уртача риск категориясенә керткәндә профилактик чаралар уздырыла.

Уртача риск категориясенә кертелгән контроль объектлары профилактик чаралар планына кертелә.

2.17. Түбән риск категориясенә контроль объектлары керә, алар буенча гадәттән тыш югары, югары, урта һәм уртача риск категориясенә кертү критерийлары юк. Түбән риск категориясенә кертелгән контроль объектларына карата планлы контроль чаралары үткәрелми.

2.18. Вәкаләтле орган контроль объектының рискның бүтән категориясе критерийларына туры килүе турында мәгълүмат кәргән көннән биш эш көне эчендә яки риск критерийларын үзгәртү турында әлеге контроль объектының риск категориясен үзгәртү турында карар кабул итә.

2.19. Контроль чараларның төрләре вәкаләтле орган тарафыннан риск категориясенән чыгып сайлана. Күчмә тикшерү уртача риск категориясе өчен, беренчел контроль чаралар вакытында, риск категориясен беренчел бирү өчен кулланыла. План һәм планнан тыш (ачыкланган хокук бозуларны бетерүне контрольдә тотканда) контроль чаралар күчмә тикшерү рәвешендә башкарыла.

Планнан тыш контроль чаралар югары риск категориясенә керүче контроль объектларына карата уздырыла.

Планнан тыш контроль чаралар, күчмә тикшерүдән тыш, 248-ФЗ номерлы Федераль законның 57 маддәсендәге 1 өлешенәң 1, 3-6 пунктларында, 66 маддәсендәге 12 өлешендә каралган нигезләрдә уздырыла.

2.20. Вәкаләтле орган тарафыннан закон тарафыннан саклана торган кыйммәтләргә, шул исәптән гражданнар мөрәжәгатьләрендә булган зыян салу (югалту китерү) яисә зыян салу куркынычы турында белешмәләрне караганда, вәкаләтле орган тарафыннан алынган белешмәләрнең дәрәслеген бәяләүгә юнәлдерелгән чаралар үткәрелә, шуннан соң контроль объектының риск категориясе яңадан карала яки раслана.

2.21. Контроль объектларын риск категориясенә кертү, риск критерийларын куллану һәм мәжбүри таләпләрне бозу куркынычы индикаторларын ачыклаганда вәкаләтле орган тарафыннан Россия Федерациясе законнары таләпләрен үтәп, аларның дәрәслеген тәмин итүче теләсә кайсы чыганақлардан алынган зыян (югалту) китерүнең куркынычлылык дәрәжәсен характерлаучы белешмәләр кулланыла, шул исәптән, профилактик чаралар, контроль чаралар үткәрү, дәүләт контроленә махсус режимнарын куллану, дәүләт органнарыннан, жирле үзидарә органнарыннан һәм оешмалардан ведомствоара мәгълүмати хезмәттәшлек кысаларында, контрольдә тотылучы затлардан, башка гражданнардан һәм оешмалардан килгән мөрәжәгатьләрдән, массакүләм мәгълүмат чараларыннан файдалану, шулай ук мәгълүмат ресурсларындагы белешмәләр, шул исәптән мәгълүматны маркировкалау, күзәтү, исәпкә алу, автомат рәвештә теркәүне тәмин итә торган белешмәләр һәм контроль объектлары турында, шул исәптән ачык мәгълүмат чыганақларыннан.

2.22. Контроль объектлары турында мәгълүматларны жыю, эшкәртү, анализлау һәм исәпкә алу, аларны риск категориясенә кертү яки мәжбүри таләпләрне бозу куркынычын билгеләү максатларында, контрольдә торучы затлар белән үзара бәйләнешсез гамәлгә ашырыла.

2.23. Муниципаль жир контроленә гамәлгә ашыру кысаларында түбәндәге контроль чаралар үткәрелә:

2.23.1. Контрольдә торучы зат белән үзара бәйләнешне таләп итүче:

2.23.1.1. Күчмә тикшерү.

2.23.1.2. Рейдка чыгып карау.

2.23.1.3. Инспекция визиты.

2.23.1.4. Документларны тикшерү.

2.23.2. Контрольдә торучы зат белән үзара бәйләнешне таләп итмәүче – күчмә тикшерү.

2.24. Күчмә тикшерү:

2.24.1. Күчмә тикшерү Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы территориясендә жир кишәрлекләренә ия булган һәм (яки) аннан файдаланучы конкрет контрольдә торучы затка карата, мондый зат тарафыннан мәжбүри таләпләрнең үтәлешен бәяләү, шулай ук вәкаләтле орган карарлары үтәлешен бәяләү максатларында, контроль объектының урнашу урыны буенча үткәрелә.

2.24.2. Күчмә тикшерү үткәру турында контрольдә торучы затка күчмә тикшерү үткәру турындагы карарның күчермәсен әлеге Нигезләмәнең 2.46 пунктында каралган тәртиптә 24 сәгатътән дә соңга калмыйча жиберү юлы белән хәбәр ителә.

2.24.3. Күчмә тикшерүне үткәру вакыты 10 эш көненнән дә артмаска тиеш. Бер кече эшмәкәрлек субъектына карата күчмә тикшерү барышында үзара йогынты ясауның гомуми вакыты кече предприятие өчен 50 сәгатътән һәм микропредприятиеләр өчен 15 сәгатътән артмаска тиеш.

2.24.4. Күчмә тикшерү барышында түбәндәге контроль гамәлләр рөхсәт ителә:

2.24.4.1. Карау.

2.24.4.2. Досмотр.

2.24.4.3. Сораштыру.

2.24.4.4. Язма аңлатмалар алу.

2.24.4.5. Документлар таләп итү.

2.24.4.6. Экспертиза.

2.25. Рейдка чыгып карау:

2.25.1. Рейд тикшерүе контроль объектына ия булган, аның белән идарә итә торган барлык контрольдә торучы затларга, яисә билгеле бер территориядә эшчәнлек алып баручы яки гамәл кылучы контрольдә торучы затларның чикләnmәгән даирәсенә карата, алар тарафыннан мәжбүри таләпләрнең үтәләшен бәяләү максатларында үткәрелә.

2.25.2. Рейдларны үткәру тикшерү чарасын үткәру турындагы карар нигезендә, тикшерү чарасын үткәругә жәлеп ителә торган экспертлар, белгечләр катнашында уртак (ведомствоара) контроль чарасы формасында (кирәк булганда) тормышка ашырыла.

2.25.3. Рейд барышында түбәндәге контроль гамәлләр рөхсәт ителә:

2.25.3.1. Карау.

2.25.3.2. Досмотр.

2.25.3.3. Сораштыру.

2.25.3.4. Язма аңлатма алу.

2.25.3.5. Документлар таләп итү.

2.25.3.6. Экспертиза.

2.25.4. Рейд тикшерүе вакытында бер контрольдә торучы зат белән үзара бәйләнештә булу вакыты бер эш көненнән дә артмаска тиеш.

2.25.5. Рейдларны уздырганда инспекторлар житештерү объектларында булган гражданнар белән үзара бәйләнешкә керергә хокуклы.

2.25.6. Тикшерү объектлары булган һәм (яки) рейд тикшерүе үткәрелә торган территориядәге контрольдә торучы затлар рейд тикшерүе барышында инспекторларның территориягә һәм рейд тикшерүен үткәру турында карарда күрсәтелгән башка объектларга тоткарлыксыз керә алуын тәэмин итәргә тиеш.

2.25.7. Рейд барышында мәжбүри таләпләрне бозу очраklары ачыкланган очракта, инспектор (инспекторлар) урында тәртип бозуга юл куйган һәр контрольдә торучы затка карата акт төзи (төзиләр), шул ук вакытта контрольнең барлык нәтижәләренә карата мәгълүматны үз эченә алган аерым акт рәсмиләштерелми.

2.26. Инспекция визиты:

2.26.1. Инспекция визиты конкрет контрольдә торучы зат һәм (яки) контрольдә торучы затның (аның филиалларының, вәкиллекләренен, аерымланган структур бүлекчәләренен) яки контроль объектының урнашу (эшчәнлек алып бару) урыны буенча контроль объектының хужасы (кулланучы) белән үзара бәйләнештә башкарыла.

2.26.2. Инспекция визиты барышында түбәндәге контроль гамәлләр рөхсәт ителә:

2.26.2.1. Карау.

2.26.2.2. Сораштыру.

2.26.2.3. Язма аңлатмалар алу.

2.26.2.4. Инструменталь тикшерү.

2.26.2.5. Мәжбүри таләпләр нигезендә контрольдә торучы затның (аның филиалларының, вәкиллекләренен, аерымланган структур бүлекчәләренен) яисә контроль объектының урнашу (эшчәнлек алып бару) урынында булырга тиеш булган документларны таләп итү.

2.26.3. Инспекция визиты контрольдә торучы затка һәм контроль объектының милекчесенә алдан хәбәр итмичә үткәрелә.

2.26.4. Инспекция визитын үткәрү вакыты бер урында яки бер житештерү объектында (территориядә) бер эш көненнән дә артмаска тиеш.

2.26.5. Контрольдә торучы затлар яки аларның вәкилләре инспекторның биналарга, корылмаларга, бүлмәләргә тоткарлыксыз керә алуын тәэмин итәргә тиеш.

2.27. Документар тикшерү:

2.27.1. Документар тикшерү контроль органының урнашу урыны буенча үткәрелә, аның предметы – контрольдә торучы затларның оештыру-хокукий формасын, хокукларын һәм бурычларын билгели торган документларындагы белешмәләр, шулай ук аларның эшчәнлеген тормышка ашырганда, контроль объектларыннан файдаланганда һәм вәкаләтле органның мәжбүри таләпләрен һәм карарларын үтәү белән бәйле документлар гына, шул исәптән, дәүләт серен тәшкит итә торган һәм контрольдә торучы затның (аның филиаллары, вәкиллекләре, аерымланган структур бүлекчәләр) урнашкан урыны буенча булган белешмәләр.

2.27.2. Документар тикшерү барышында контрольдә торучы затларның вәкаләтле орган карамагында булган документлары, алдагы тикшерү чаралары нәтижәләре, административ хокук бозулар турындагы эшләрне карау материаллары һәм муниципаль жир контроленен элге контрольдә торучы затларга карата гамәлгә ашырылган нәтижәләр турында башка документлар карала.

2.27.3. Документар тикшерү барышында түбәндәге контроль гамәлләр рөхсәт ителә:

2.27.3.1. Язма аңлатмалар алу.

2.27.3.2. Документлар таләп итү.

2.27.3.3. Экспертиза.

2.27.4. Вәкаләтле орган карамагында булган документлардагы мәгълүматларның дәрәҗәгә нигезле шик тудыра яки бу мәгълүматлар контрольдә торучы зат тарафыннан мәжбүри таләпләренен үтәлешен бәяләргә мөмкинлек бирмәгән очракта, вәкаләтле орган контрольдә торучы зат адресына документар

тикшерү барышында карау өчен кирәкле башка документларны тапшырырга таләп итә. Әлеге таләп алынганнан соң ун эш көне эчендә контрольдә торучы зат әлеге таләпләрдә күрсәтелгән документларны вәкаләтле органга жибәрергә тиеш.

2.27.5. Әгәр документар тикшерү барышында контрольдә торучы зат биргән документларда хаталар һәм (яки) каршылыklar ачыкланса, яисә бу документларда булган белешмәләрнең, вәкаләтле органда булган документлардагы һәм (яки) муниципаль жир контролен гамәлгә ашырганда алынган белешмәләрнең туры килмәве ачыкланса, хаталар, мәгълүматларның каршылыklары һәм туры килмәве турындагы мәгълүмат, ун эш көне эчендә кирәкле аңлатмалар бирүне таләп итеп, контрольдә торучы затка жибәрелә. Вәкаләтле органга ачыкланган хаталарга һәм (яки) тапшырылган документлардагы каршылыklарга карата аңлатмалар һәм (яисә) әлеге документлардагы белешмәләрнең, вәкаләтле органның булган документларындагы һәм (яки) муниципаль жир контролен гамәлгә ашырганда алынган белешмәләрнең туры килмәвенә карата ачыкланган хаталарга һәм (яисә) каршылыklарга карата аңлатма бирә торган контрольдә торучы зат вәкаләтле органга элек бирелгән документларның дәрәслеген раслый торган документларны өстәмә рәвештә тапшырырга хокуклы.

2.27.6. Документар тикшерү уздырганда документар тикшерү предметы булмаган мәгълүматлар һәм документлар, шулай ук вәкаләтле орган тарафыннан башка органнардан алынырга мөмкин документлар һәм белешмәләр контрольдә торучы заттан таләп ителми.

2.27.7. Документар тикшерү үткөрү вакыты ун эш көненнән дә артмаска тиеш. Күрсәтелгән срокка вәкаләтле орган тарафыннан контрольдә торучы затка документар тикшерү барышында карау өчен кирәкле документларны тапшырырга тиеш дигән таләпне жибәргән вакыттан алып таләпләрдә күрсәтелгән документларны вәкаләтле органга тапшырганчы булган чор кертелми, шулай ук контрольдә торучы затка контрольдә торучы зат тарафыннан тапшырылган документларда хаталарны һәм (яки) каршылыklарны ачыклау турында яисә бу документларда булган белешмәләрнең вәкаләтле органда булган документлардагы һәм (яки) муниципаль жир контролен гамәлгә ашырганда алынган белешмәләрнең туры килмәве турында вәкаләтле органга язма рәвештә бирелгән аңлатмаларны вәкаләтле органга биргән мизгелгә кадәр узган вакыт та кертелми.

2.27.8. Планнан тыш документар тикшерү прокуратура органнары белән килешенмичә генә үткәрелә.

2.28. Күчмә тикшерү яисә рейд тикшерүе кебек контроль чараларның кайсын үткөрүне сайлау жир кишәрлегеннән файдаланучылар саныннан чыгып гамәлгә ашырыла: жир кишәрлегендә бер кулланучы булган очракта – күчмә тикшерү, берничә кулланучыга рейд тикшерүе уздырыла.

2.29. Күчмә тикшерү:

2.29.1. Күчмә тикшерү, контрольдә торучы зат белән үзара бәйләнешсез һәм контрольдә торучы зат тарафыннан мәжбүри таләпләрнең үтәлешен визуаль бәяләү максатларында, вәкаләтле органның урнашу урыны буенча вәкаләтле вазыйфаи заты йөкләмәсе нигезендә үткәрелә.

2.29.2. Күчмә тикшерү барышында инспектор чикләнмәгән затлар даирәсенә керү өчен ачык булган контроль объектларын карап чыгарга хокуклы.

2.29.3. Бер объектны (бер-берсенә якин урнашкан берничә объектны) күчмә тикшерү уздыру вакыты бер эш көненнән дә артмаска тиеш.

2.29.4. Күчмә тикшерү планнан тыш тикшерү чарасы рәвешендә үткәрелергә мөмкин.

2.30. Планнан тыш урынга чыгып (күчмә) тикшерү һәм инспекция визиты, шулай ук рейд тикшерүе бары тик прокуратура органнары белән килешенеп кенә үткәрелә, түбәндәге нигезләрдә аларны үткәрү очракларыннан тыш:

2.30.1. Россия Федерациясе Президенты йөкләмәсе, конкрет контрольдә торучы затларга карата контроль чаралар үткәрү турында Россия Федерациясе Хөкүмәте күрсәтмәсе.

2.30.2. 248 - ФЗ номерлы Федераль законның 95 маддәсендәге 1 өлешендә билгеләнгән очракларда, ачыкланган мәжбүри таләпләрне бозуларны бетерү турында вәкаләтле орган карарын үтәү срогы чыккач.

2.31. Планнан тыш урынга чыгып тикшерү һәм инспекция визиты, рейд тикшерүе үткәрү өчен закон тарафыннан саклана торган кыйммәтләргә зыян (югалту) китерүнең турыдан-туры янавы турында мәгълүматлар нигез булып торса, вәкаләтле орган, аны булдырмау һәм бетерү буенча кичектергесез чаралар күрү өчен, планнан тыш күчмә тикшерү яисә рейд тикшерүе уздыруга керешә (тиешле белешмәләр алганнан соң егерме дүрт сәгать эчендә) бу хакта прокуратура органына хәбәр итеп, шул ук вакытта 248-ФЗ номерлы Федераль законның 66 маддәсендәге 5 өлешендә каралган документларны жиберү юлы белән.

2.32. Күчмә карау уздыру, инспекция визиты, рейд тикшерүе, күчмә тикшерү үткәргәндә инспектор тарафыннан вәкаләтле орган тарафыннан төзелә һәм раслана торган тикшерү кәгазьләре (контрольдә торучы затның мәжбүри таләпләрне үтәве яисә үтәмәве турында дәлилләүче контроль сораулар исемлекләре) кулланыла.

2.33. Тикшерү кәгазьләре контрольдә тотыла торган затка Россия Федерациясе законнарында каралмаган мәжбүри таләпләрне үтәү бурычын йөкли алмый.

2.34. Контроль чаралар уздырганда тикшерү кәгазьләре контроль сорауларга җаваплар кертү юлы белән инспектор тарафыннан электрон рәвештә тутырыла һәм инспекторның көчәйтелгән квалификацияле электрон имзасы белән таныклана.

2.35. Контроль чаралар үткәргә вәкаләтле орган, кирәк булганда, федераль законнарда билгеләнгән тәртиптә экспертлар, эксперт оешмалары, белгечләр җәлеп ителә ала.

2.36. Билгеләнгән таләпләрне бозуларны бетерүне тикшереп торы, урынга барып тикшерү йомгаклары буенча кабул ителгән мәжбүри таләпләрне ачыкланган бозуларны бетерү турындагы карарның үтәлешен бәяләү уздырылса, вәкаләтле орган тарафыннан күчмә тикшерү рәвешендә гамәлгә ашырыла. Калган очракларда мәжбүри таләпләрне бозуларны бетерүне тикшерү инспекция визиты рәвешендә гамәлгә ашырыла.

2.37. Контроль чаралар үткәргәндә вәкаләтле орган тарафыннан 248-ФЗ номерлы Федераль законның 76-80, 82 һәм 84 маддәләрдә каралган таләпләр нигезендә түбәндәге контроль гамәлләр гамәлгә ашырыла:

2.37.1. Карау.

2.37.2. Досмотр (тикшерү).

2.37.3. Сораштыру.

- 2.37.4. Язма аңлатмалар алу.
- 2.37.5. Документлар таләп итү.
- 2.37.6. Инструменталь тикшерү.
- 2.37.7. Экспертиза.

2.38. Карау:

2.38.1. Карау инспектор тарафыннан контрольдә торучы зат яки аның вәкиле катнашында һәм (яки) видеоязма кулланып башкарыла.

2.38.2. Инспектор тарафыннан тикшерү беркетмәсе төзелә, аңа тикшерелгән биналар исемлеге кертелә, шулай ук тикшерелә торган объектларның төре, саны һәм башка таныклау билгеләре контроль чара өчен әһәмияткә ия.

2.39. Досмотр (тикшерү):

2.39.1. Досмотр тикшерелә торган зат яисә аның вәкиле катнашында һәм (яисә) видеоязма кулланып башкарыла. Контрольдә торучы зат яисә аның вәкиле булмаган очракта тикшерү контрольдә торучы зат яисә аның вәкиле контроль объектында яисә (яки) контрольдә торучы зат тарафыннан контроль чарасы уздырғанда, видеоязма кулланып, тикшерү чарасын үткәрү мөмкинлеге булмау турында вәкаләтле органга мәғълүмат бирелгән очракта гына гамәлгә ашырыла.

2.39.2. Досмотр нәтижәләре буенча инспектор тарафыннан тикшерү беркетмәсе төзелә, аңа тикшерелгән территорияләр, жир кишәрлекләре исемлеге кертелә, шулай ук тикшерелә торган объектларның контроль чара өчен әһәмияте булган төре, саны һәм башка таныклау билгеләре кертелә.

2.40. Сораштыру.

Сораштыру нәтижәләре инспектор тарафыннан сораштыру беркетмәсендә теркәлә, ул үзе бәян иткән белешмәләрнең дәрәслеген раслый торган контрольдә торучы зат тарафыннан имзалана, шулай ук контроль чарасы актында алынган белешмәләр контроль чарасы өчен зур әһәмияткә ия булган очракта.

2.41. Язма аңлатмалар алу:

2.41.1. Язма аңлатмалар (алга таба – аңлатмалар) ирекле рәвештә язма документ төзү юлы белән рәсмиләштерелә.

2.41.2. Инспектор вазыйфаи затлар яки оешма хезмәткәрләре, контрольдә торучы затлар, аларның вәкилләре, шаһитлар сүзләреннән үз кулы белән язып аңлатмалар төзәргә хокуклы. Бу очракта күрсәтелгән затлар аңлатмалар белән танышалар, кирәк булганда текстны тулыландыралар, инспекторның аларның сүзләреннән дәрәс язуы турында билге ясыйлар һәм аны төзү датасын һәм урынын күрсәтеп, документка кул куялар.

2.42. Документлар таләп итү:

2.42.1. Таләп ителә торган документлар, вәкаләтле орган тарафыннан документларны кәгазьдә тапшыру кирәклеген билгеләнгән очраклардан гайре, 248-ФЗ номерлы Федераль законның 21 маддәсендә каралган тәртиптә вәкаләтле органга электрон документ рәвешендә жиберелә. Документлар вәкаләтле органга контрольдә торучы зат тарафыннан шәхсән яки вәкил аша кәгазьдә тапшырыла яисә почта аша заказлы хат белән жиберелә ала. Кәгазьдә документларның төп нөсхәләре яки контрольдә торучы зат раслаган күчермәләре тапшырыла. Вәкаләтле органга тапшырыла торган документларның нотариаль таныклау таләп ителми. Документларның күчермәләрен кәгазь йөрткөчтә күбәйтү һәм аларны вәкаләтле

органга китерү контрольдә торучы зат хисабына башкарыла. Контроль чара тәмамланганнан соң документларның төп нөсхэләре контрольдә торучы затка кире кайтарыла.

2.42.2. Тиешле документларның таныкланган күчермэләрен тапшырган очракта, инспектор документларның төп нөсхэләре белән танышырга хокуклы.

2.42.3. Контроль чара барышында таләп ителәчәк документлар контрольдә торучы зат тарафыннан документлар тапшыру турындагы таләптә күрсәтелгән срокта инспекторга тапшырылырга тиеш. Контрольдә торучы зат күрсәтелгән таләптә билгеләнгән срокта теркәлә торган документларны тапшыру мөмкинлеге булмаган очракта, теркәлгән документлар билгеләнгән срокта тапшырылырга мөмкин булмау сәбәпләрен күрсәтеп, тиешле срокта документлар тапшыру мөмкинлеге булмау турында инспекторга язма рәвештә хәбәр итәргә тиеш һәм тиешле документларны тапшырырга мөмкин булган срокларны күрсәтергә тиеш. Мондый үтенечнамә алган көннән соң 24 сәгать эчендә инспектор документлар тапшыру срогын озайта яисә тиешле электрон документ төзелә торган срокны озайтуны кире кага һәм 248-ФЗ номерлы Федераль законның 21 маддәсе нигезендә контрольдә тотыла торган затка мәгълүмат житкерә. Контрольдә торучы зат тарафыннан элек вәкаләтле органга тапшырылган документлар (документларның күчермэләре), аларны тапшыру нигезләренә бәйсез рәвештә, теркәлгән документлар (документларның күчермэләре) элек тапшырылуы турында вәкаләтле органга хәбәр ителгән очракта, алар тапшырылган документның реквизитларын (аңа кушымта) күрсәтеп, кабат тапшырылмаска мөмкин.

2.43. Инструменталь тикшерү:

2.43.1. Инструменталь тикшерү контрольдә торучы затның (аның филиаллары, вәкилләкләре, аерымланган структур бүлекчәләр) урнашкан урыны буенча яисә махсус жиһазлар һәм (яки) техник приборлар, мәгълүматка керү чаралары, 248-ФЗ номерлы Федераль законның 82 маддәсендә каралган мәгълүматтан файдалану чараларын кулланып контроль объектының урнашу урыны буенча инспектор яисә белгеч тарафыннан контрольдә торучы зат тарафыннан мәжбүри таләпләрне үтәүне бәяләү өчен әһәмияткә ия булган факттагы кыйммәтләрне, күрсәткечләрне, гамәлләрне (вакыйгаларны) билгеләү өчен үткәрелә.

2.43.2. Инструменталь тикшерү махсус жиһазларда эшләргә, техник приборлардан файдалануга рөхсәт алган инспектор яки белгеч тарафыннан башкарыла.

2.43.3. Инспектор яисә белгеч тарафыннан инструменталь тикшеренү нәтижәләре буенча инструменталь тикшерү беркетмәсе төзелә, анда аны төзү датасы һәм урыны, төзүченең вазыйфасы, беркетмә төзегән инспекторның яисә белгечнең фамилиясе һәм инициаллары, контрольдә торган зат турында белешмәләр, тикшерү предметы, махсус жиһазлар һәм (яисә) техник приборлар кулланыла торган тикшерү предметы, инструменталь тикшерү методикасы, инструменталь тикшерү нәтижәсе, инструменталь тикшерү уздырганда контрольдә булырга тиешле күрсәткечләрнең нормага туры килүе турында нәтижәләре, инструменталь тикшерү нәтижәләрен бәяләү өчен әһәмияткә ия башка белешмәләр күрсәтелә.

2.44. Экспертиза:

2.44.1. Конкрет эксперт биреме экспертизаның түбөндөгө бурычларының берсен яисә берничәсен үз эченә ала:

2.44.1.1. Фактларны, хәлләрне билгеләү.

2.44.1.2. Бердәйлек яки аерымлыкларны билгеләү.

2.44.2. Экспертиза вәкаләтле орган кушуы буенча эксперт яисә эксперт оешмасы тарафыннан гамәлгә ашырыла.

2.44.3. Экспертизаны билгеләгәндә һәм гамәлгә ашырганда, контрольдә торучы затлар түбәндәгеләргә хокуклы:

2.44.3.1. Вәкаләтле органга экспертта, эксперт оешмасында мәнфәгатьләр конфликты барлыгы турында мәгълүмат бирергә.

2.44.3.2. Экспертның, эксперт оешмасының бәяләмәсен алу өчен өстәмә сораулар бирергә, шулай ук куелган сорауларның аңлатмаларын ачыкларга.

2.44.3.3. Вәкаләтле органның вазыйфай заты рәхсәте белән экспертизаны башкарганда катнашырга һәм экспертка аңлатмалар бирергә.

2.44.3.4. Эксперт яисә эксперт оешмасы бәяләмәсе белән танышырга.

2.44.4. Экспертиза контрольдә торган затның (аның филиалларының, вәкилләренен, аерымланган структур бүлекчәләренен) урнашкан урыны буенча да, шулай ук эксперт яисә эксперт оешмасы эшчәнлеген гамәлгә ашыру урыны буенча да гамәлгә ашырылырга мөмкин.

2.44.5. Экспертизаны гамәлгә ашыру вакыты экспертиза төренә бәйле һәм һәр конкрет очракта вәкаләтле орган һәм эксперт оешмасы арасында килешү буенча индивидуаль рәвештә билгеләнә.

2.44.6. Экспертиза нәтижәләре эксперт бәяләмәсе белән рәсмиләштерелә.

2.45. Муниципаль жир контролен гамәлгә ашырганда вәкаләтле орган тарафыннан, шулай ук контроль чараларын үткәргә жәлеп ителә торган белгечләр, экспертлар тарафыннан рәсмиләштерелә торган документлар электрон документ рәвешендә төзелә һәм көчәйтелгән квалификацияле электрон култамга белән имзалана.

2.46. Вәкаләтле органның вазыйфай затлары тарафыннан муниципаль жир контролен гамәлгә ашырганда кылган гамәлләр һәм кабул ителә торган карарлар турында мәгълүмат житкерелә:

2.46.1. Контрольлек итүче затларга вәкаләтле органның вазыйфай затлары тарафыннан башкарылган гамәлләр һәм кабул ителә торган карарлар турында хәбәр итү 248-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән срокларда һәм тәртиптә, әлегә гамәлләр турында белешмәләрне һәм дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәтү һәм дәүләт һәм муниципаль функцияләрне башкару өчен файдаланыла торган мәгълүмат системаларының мәгълүмати-технологик хезмәттәшлеген тәэмин итә торган (шул исәптән элемент чаралары аша да) инфраструктураны кулланып контроль чараларның бердәм реестрында карарлар урнаштыру юлы белән гамәлгә ашырыла.

2.46.2. Контрольдә торучы затка, әгәр белешмәләр әлегә Нигезләмәнең 2.46.1 пункты нигезендә контрольдә тора торган затка бирелгән булса, тиешле рәвештә хәбәр ирештерелгән, шул исәптән, әлегә Нигезләмәнең 2.46.6 пунктында билгеләнгән очрактан тыш, белешмәләрне вәкаләтле органга контрольдә торучы зат тапшырган һәм мәгълүмат ресурсларына, муниципаль контрольне гамәлгә

ашырганда яисә дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр күрсәткәндә мәгълүмат системаларына кертелгән адрес буенча аңа электрон почта тарафыннан жиберелгән дип санала. Вәкаләтле орган контрольдә тотучы затка мәгълүмат бирү максатларында юридик затны, индивидуаль эшкуарны дәүләт теркәвенә алганда тапшырылган электрон почта адресын куллана ала.

2.46.3. Контрольдә торучы зат тарафыннан вәкаләтле органга электрон рәвештә жиберелә торган документлар имзаланырга мөмкин:

2.46.3.1. Гади электрон имза белән.

2.46.3.2. Россия Федерациясе Хөкүмәте билгеләгән электрон формада дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрне алу өчен мөрәжәгать иткәндә гади электрон имзаны куллану кагыйдәләренә туры китереп, ачыкчын физик зат алган гади электрон имза белән.

2.46.3.3. 248-ФЗ номерлы Федераль законда яисә әлеге Нигезләмәдә билгеләнгән очрактарда көчәйтелгән квалификацияле электрон имза белән.

2.46.4. Үтенечнамәгә, гаризага, шикаятькә, шул исәптән фото - һәм видеоматериалларга теркәлә торган материаллар контрольдә торучы зат тарафыннан электрон рәвештә тапшырыла.

2.46.5. Әгәр Россия Федерациясе законнарында башкасы каралмаган булса, вәкаләтле органга тапшырыла торган документларның күчермәләрен нотариаль таныклау таләп ителми.

2.46.6. Контрольдә торучы зат эшкуарлык эшчәнлеген гамәлгә ашырмаган граждан булганда аңа вәкаләтле органның вазыйфай затлары тарафыннан башкарыла торган гамәлләр һәм кабул ителә торган карарлар турында кәгазь йөрткөчтә документлар жиберү юлы белән мәгълүмат бирелә, аларга вәкаләтле орган адресына кәгазьдә документлар алу кирәклегенә турында хәбәрнамә юллаган очракта яки вәкаләтле органның контрольдә тора торган затның электрон почта адресы турында белешмәләре булмаган очракта. Күрсәтелгән граждан вәкаләтле органга документларны кәгазь йөрткөчтә жиберергә хокуклы.

2.47. Контроль чара нәтижәләрен рәсмиләштерү, контроль чара нәтижәләре белән танышу, контроль чара актына карата риза булмауны күрсәтү 248-ФЗ номерлы Федераль законның 16 бүлегенә билгеләгән тәртиптә гамәлгә ашырыла.

2.48. Контроль чаралар нәтижәләре буенча кабул ителә торган карарлар:

2.48.1. Контроль чара үткәргәндә мәжбүри таләпләрне бозу очрактары ачыкланмаган очракта, бу хакта белешмәләр контроль чараларның бердәм реестрына кертелә. Инспектор тарафыннан мәжбүри таләпләрне үтәү буенча күрсәтмәләр бирелә, закон тарафыннан саклана торган кыйммәтләргә зыян (югалту) китерү куркынычларын профилактикалауга юнәлтелгән башка чаралар үткәрелә.

2.48.2. Контроль чара үткәргәндә контрольдә торучы зат тарафыннан мәжбүри таләпләрне бозу очрактары ачыкланган очракта, вәкаләтле орган Россия Федерациясе законнарында каралган вәкаләтләр чикләрендә бурычлы:

2.48.2.1. Тикшерү чарасы актын рәсмиләштергәннән соң, контрольдә торучы затка ачыкланган житешсезлекләренә бетерү турында, аларны бетерү һәм (яки) законда саклана торган кыйммәтләргә зыян китерүне (югалтуны) булдырмау буенча чаралар үткәрү турында, шулай ук 248-ФЗ номерлы Федераль законда каралган башка чараларны күрсәтү турында күрсәтмә бирергә.

2.48.2.2. Законда саклана торган кыйммэтлэргэ зыян (югалту) китерүне булдырмау яисэ аны китерүне туктату буенча Россия Федерациясе законнарында каралган чаралар белән биналарны, төзелешләрне, корылмаларны, бүлмэләрне һәм башка шундый объектларны эксплуатацияләүне (файдалануны) тыю турындагы таләп белән судка мөрәжәгать иткәнчегә кадәр туктату буенча һәм закон тарафыннан саклана торган кыйммэтлэргэ зыян (югалту) китерү куркынычы һәм аны булдырмау ысуллары турында гражданнарга, оешмаларга мөмкин булган теләсә нинди мәгълүмат ысулы белән мәгълүмат житкерү турында кичекмәстән чаралар кылырга, контроль чара үткәргәндә гражданның, контроль объектына ия булган һәм (яисә) файдаланыла торган оешмаларның, аларның биналарын, төзелешләрне, корылмаларын, бүлмэләрне һәм башка шундый объектларны эксплуатацияләү (файдалану), алар башкара торган эшләр эшчәнлеген ачыкланган очракта, күрсәтелә торган хезмәтләр закон тарафыннан саклана торган кыйммэтлэргэ зыян (югалту) китерү куркынычын турыдан-туры тудырган яисә мондый зыян (югалту) китергән очракта.

2.48.2.3. Контроль чара барышында жинаять билгеләре ачыкланганда яисә административ хокук бозу ачыкланганда тиешле мәгълүматны үз компетенциясе нигезендә дөүлэт органына жиберергә.

2.48.2.4. Мәжбүри таләпләрне үтәү, закон тарафыннан саклана торган кыйммэтлэргэ зыян (югалту) китерү куркынычын профилактикалауга (кисәтүгә) юнәлдерелгән башка чаралар уздыру буенча тәкъдимнәр бирү турындагы мәсьәләне карарга.

2.49. Әгәр тикшерү чарасын үткәрү, контрольдә торучы затның урнашу (эшчәнлек алып бару) урыны буенча контрольдә торучы затның булмавына бәйле яисә контрольдә торучы затның эшчәнлегенә фактта башкарылмавына бәйле рәвештә, яисә контрольдә торучы затның бүтән гамәлләре (гамәл кылмаулары) белән бәйле рәвештә контроль чарасын үткәрү яисә тәмамлау мөмкинлегенә китергән бүтән гамәлләр (гамәл кылмаулары) аркасында мөмкин булмаган очракта, инспектор, сәбәпләрен күрсәтеп, контроль чара үткәрү мөмкинлегенә булмау турында акт төзи һәм контрольдә торучы затка 248-ФЗ номерлы Федераль законның 21 маддәсендәге 4 һәм 5 өлешләрәндә каралган тәртиптә контроль чара үткәрү мөмкинлегенә булмавы турында хәбәр итә. Бу очракта инспектор әлегә контроль чарасы кысаларында контроль чара үткәрү тәмамланганчы теләсә кайсы вакытта контроль гамәлләр кылырга хокуклы.

Әлегә пунктның беренче абзацында күрсәтелгән очракта вәкаләтле органның вәкаләтле вазыйфай заты контрольдә торучы затка карата, аңа алдан хәбәр итмичә һәм прокуратура органны белән килешмичә, шундый ук контроль чарасын үткәрү турында карар кабул итәргә хокуклы.

3. Закон тарафыннан саклана торган кыйммэтлэргэ зыян салу (югалту китерү) куркынычын (рискин) профилактикалау, мәжбүри таләпләрне үтәүне бәйсез бәяләү

3.1. Закон тарафыннан саклана торган кыйммэтлэргэ зыян китерү куркынычларын (рискларын) профилактикалау профилактика чаралары үткәрү юлы белән ел саен вәкаләтле орган тарафыннан раслана торган зыян китерү

куркынычларын (рискларын) профилактикалау программасы (алга таба – зыян китерү куркынычларын (рискларын) профилактикалау программасы) нигезендә гамәлгә ашырыла.

Зыян китерү куркынычын профилактикалау буенча расланган программа Интернет челтәрендә вәкаләтле органның рәсми сайтында урнаштырыла.

Вәкаләтле орган шулай ук зыян китерү куркынычын профилактикалау программасында каралмаган профилактик чараларны да уздыра.

3.2. Вәкаләтле орган әлеге Нигезләмәнең 2.2.1 пунктында каралган профилактик чараларны 248-ФЗ номерлы Федераль законның 10 бүлегендә үткәрә.

3.3. Вәкаләтле орган профилактик чаралар уздырганда гражданның, оешмалар белән бары тик 248-ФЗ номерлы Федераль законда билгеләнгән очракларда гына үзара бәйләнештә була.

Контрольдә торган затлар белән үзара бәйләнеш алып барыла торган профилактик чаралар бары тик контрольдә торган затларның ризалыгы белән яисә аларның инициативасы белән генә үткәрелә.

Профилактик чаралар уздырганда контроль объектларының закон тарафыннан саклана торган кыйммәтләргә зыян китерү куркынычы булуы яки мондый зыянны инде китерү ачыкланган очракта, инспектор бу хакта мәгълүматны контроль чаралар уздыру турында карар кабул итүгә вәкаләтле органның башлыгына (башлыгының урынбасарына) яисә вәкаләтле органның контроль чаралар уздыру турында карарлар кабул итүгә вәкаләтле органының бүтән вазыйфай затына кичекмәстән жибәрә.

3.4. Мәжбүри таләпләрне бозуның ярамаганлыгы турындагы кесәтүләргә каршы чыгуларны бирү һәм аларны карау:

3.4.1. Мәжбүри таләпләрне бозуның ярамаганлыгы турында кесәтүне карау нәтижәләре буенча (алга таба – кесәтү) контрольдә торган зат тарафыннан вәкаләтле органга каршылыклар (риза булмаулар) бирелергә мөмкин.

3.4.2. Каршы килүләрдә күрсәтелә:

3.4.2.1. Юридик затның аталышы, шәхси эшкуарның фамилиясе, исеме, атасының исеме (булган очракта).

3.4.2.2. Салым түләүченең таныкклау номеры – юридик затның, индивидуаль эшкуарның.

3.4.2.3. Контрольдә торучы зат адресына жибәрелгән кесәтүнең датасы һәм номеры.

3.4.2.4. Контрольдә торучы затның кесәтүдә күрсәтелгән гамәлләренә (гамәл кылмавына) карата позицияне нигезләү, алар мәжбүри таләпләрне бозуга китерә яки китерергә мөмкин.

3.4.3. Каршы килүләрдә контрольдә торучы зат тарафыннан кәгазьдә почта аша вәкаләтле органга жибәрелә яисә гади электрон имза белән имзаланган яки көчәйтелгән электрон имза белән имзаланган электрон документ рәвешендә, индивидуаль эшкуар һәм юридик зат исемнән эш итәргә вәкаләтле затның квалификацияле электрон имзасы белән көчәйтелгән электрон имза рәвешендә

вәкаләтле органның электрон почта адресына яисә кисәтүдә күрсәтелгән башка ысуллар белән жиберелә.

3.4.4. Вәкаләтле орган кисәтүгә карата каршы килүләрне карый, карау йомгаклары буенча контрольдә торучы затка каршы килүләрне алган көннән 20 эш көне эчендә мәжбүри таләпләрне һәм муниципаль хокукий актларда билгеләнгән таләпләрне бозуга юл куймау, юридик зат, индивидуаль эшкуар тарафыннан мондый кисәтү һәм аларны карау өчен каршылыклар бирү, мондый кисәтүнең үтәлеше турында Россия Федерациясе Хөкүмәтенең 2017 елның 10 февралендәге "Муниципаль хокукий актларда билгеләнгән мәжбүри таләпләрне һәм муниципаль хокукий актларда билгеләнгән таләпләрне бозуга юл куймау турында кисәтү төзү һәм жиберү, юридик зат, индивидуаль эшкуар тарафыннан мондый кисәтү һәм аларны карау өчен каршы килүләр бирү, мондый кисәтүнең үтәлеше турында хәбәрнамәләр бирү кагыйдәләрен раслау турында" 166 номерлы карары белән расланган хәбәрнамәләр төзү һәм жиберү кагыйдәләренең 6 пунктында билгеләнгән тәртиптә җавап бирә. Каршы килүләрне карау нәтижеләре мәжбүри таләпләрне бозуларны профилактикалау буенча чараларны оештыру һәм уздыру, муниципаль җир контролен оештырганда һәм юридик затларның һәм шәхси эшкуарларның хокукларын һәм ирекләрен чикләүгә бәйле булмаган башка максатларда риск-ориентлашкан якин килүне куллануны камилләштерү максатларында вәкаләтле орган тарафыннан кулланыла.

3.4.5. Вәкаләтле орган үзе игълан иткән кисәтүләрне исәпкә ала һәм башка профилактик чаралар һәм контроль чаралар үткәрү өчен тиешле мәгълүматларны куллана.

3.5. Консультация бирү:

3.5.1. Консультация бирү (муниципаль җир контролен оештыруга һәм гамәлгә ашыруга бәйле мәсьәләләр буенча аңлатмалар) вәкаләтле органның контрольдә торучы затлар һәм аларның вәкилләре мөрәҗәгатьләре буенча түләүсез гамәлгә ашырыла.

3.5.2. Консультация бирү вәкаләтле органның вазыйфай заты тарафыннан телефоннан да, видеоконференцэлементә аша да, шәхси кабул итүдә дә яки профилактик чара, контроль чара үткәрү барышында да, язма рәвештә дә гамәлгә ашырыла.

3.5.3. Телдән һәм язма рәвешләрдә консультация түбәндәге мәсьәләләр буенча гамәлгә ашырыла:

3.5.3.1. Вәкаләтле органның компетенциясе.

3.5.3.2. Мәжбүри таләпләрне үтәү.

3.5.3.3. Контроль чаралар үткәрү.

3.5.3.4. Җаваплылык чараларын куллану.

3.5.4. Консультация нәтижеләре буенча контрольдә торучы затларга һәм аларның вәкилләренә язма рәвештә мәгълүмат бирелми. Контрольдә торучы зат "Россия Федерациясе гражданны мөрәҗәгатьләрен карау тәртибе турында" 2006 елның 2 маендагы 59-ФЗ номерлы Федераль закон белән билгеләнгән срокларда язма җавап бирү турында гарызнамә жиберергә хокуклы.

3.5.5. Вәкаләтле органның вазыйфай заты консультация бирүне гамәлгә ашырганда, Россия Федерациясе законнары нигезендә аның белән керү мөмкинлеге чикләнгән мәгълүматның конфиденциальлеген үтәргә тиеш.

3.5.6. Консультация барышында вәкаләтле органның вазыйфай затларының, контроль чарада катнашучыларның конкрет контроль чарасына, карарларына һәм (яки) гамәлләренә бәя биргән мәгълүмат, шулай ук контроль чара кысаларында үткәрелгән экспертиза, сынаулар нәтижәләре бирелми.

3.5.7. Консультация барышында вәкаләтле органның вазыйфай затына билгеле булган мәгълүмат мәжбүри таләпләрне үтәү мәсьәләләре буенча контрольдә торган затны бәяләү максатларында контроль орган тарафыннан файдаланылырга тиеш түгел.

3.5.8. Вәкаләтле орган консультацияләрне исәпкә ала.

3.5.9. Контрольдә торучы затларның һәм аларның вәкилләренә бер типтагы мөрәжәгатьләре буенча консультацияләр вәкаләтле органның Интернет челтәрендәге рәсми сайтында вәкаләтле органның вәкаләтле вазыйфай заты тарафыннан имзаланган язма аңлатуны урнаштыру юлы белән гамәлгә ашырыла.

3.6. Профилакттик визит:

3.6.1. Профилакттик визит контрольдә торган зат эшчәнлеген гамәлгә ашыру урыны буенча яки видеоконференцәлемтә куллану юлы белән инспектор тарафыннан үткәрелә.

3.6.2. Профилактика визиты барышында инспектор контрольдә торган затка консультация бирә, шулай ук куркыныч (риск) янаган категорияләргә контроль объектларын кертү өчен кирәкле белешмәләр жыйа.

3.6.3. Мәжбүри профилакттик визит гадәттән тыш югары һәм югары риск категорияләренә кертелгән контроль объектларына карата һәм түбәндәге үзенчәлекләренә исәпкә алып гамәлгә ашырыла:

3.6.3.1. Контрольдә торган затка мәжбүри профилакттик визит уздыру турында вәкаләтле орган тарафыннан аны уздыру датасына кадәр 5 эш көненнән дә соңга калмыйча хәбәр ителә.

3.6.3.2. Контрольдә торучы зат, бу хакта вәкаләтле органга аны уздыру датасына кадәр өч эш көненнән дә соңга калмыйча хәбәр итеп, мәжбүри профилакттик визит үткәрүдән баш тартырга хокуклы.

3.6.3.3. Мәжбүри профилакттик визит елга кимендә бер тапкыр гамәлгә ашырыла.

3.6.3.4. Мәжбүри профилакттик визитны гамәлгә ашыру вакыты бер эш көнен тәшкил итә.

4. Вәкаләтле орган карарларына, вәкаләтле органның вазыйфай затларының гамәлләренә (гамәл кылмавына) карата шикаять белдерү

4.1. Вәкаләтле орган карарларына, аның вазыйфай затларының гамәлләренә (гамәл кылмавына) шикаять бирү хокукына контрольдә торучы зат ия, аңа карата әлеге Нигезләмәнең 4.2 пунктында күрсәтелгән карарлар кабул ителгән яисә гамәл кылынган (кылынмаган).

2023 елның 1 гыйнварыннан вәкаләтле орган карарларына, аның вазыйфай затларының гамәлләренә (гамәл кылмауларына) судтан соң гына шикаять бирү

мөмкин, эшқуарлык эшчәнлеген гамәлгә ашыручы гражданның карарларына, гамәлләренә (гамәл қылмауларына) судқа шақаять бирү очрақларыннан гайре.

4.2. Шақаятьне судқа қадәр бирү тәртібе:

4.2.1. Шақаять контрольдә торучы зат тарафыннан дәүләт һәм муниципаль хезмәтләрнең региональ порталын кулланып, электрон рәвештә вәқаләтле органға тапшырыла. Гражданин шақаятен тапшырғанда ул гади электрон имза яисә квалификацияле электрон култамға белән имзаланған булырға тиеш. Оешма тарафыннан шақаять бирелгәндә ул көчәйтелгән квалификацияле электрон имза белән имзаланырға тиеш.

4.2.2. Шақаять вәқаләтле орган башлығы (башлык урынбасары) тарафыннан аны теркәгәннән соң 20 эш көне эчендә қарала.

4.2.3. Алар фикеренчә, муниципаль контрольне гамәлгә ашыру қысаларында хоқуқлары һәм законлы мәнфәғәтләрә турыдан-туры бозылған контрольдә торучы затлар судқа қадәр шақаять бирергә хоқуқлы:

4.2.3.1. Контроль объектларын риск категориясенә кертү турында қарарлар.

4.2.3.2. Контроль чараларны контроль чараларын уздыру планына кертү турындағы қарарлар.

4.2.3.3. Контроль чаралар нәтижәләрә буенча қабул ителгән қарарлар, шул исәптән әлегә қарарларны башқару сроқлары өлешендә.

4.2.3.4. Вәқаләтле органның башқа қарарлары, аларның вазыйфаи затларының гамәлләрә (гамәл қылмавы).

4.2.4. Вәқаләтле орган қарарына, аның вазыйфаи затларының гамәлләрәнә (гамәл қылмавына) қарата шақаять контрольдә торған зат үз хоқуқларын бозу турында белгән яки белергә тиеш булған көннән алып 30 календарь көн эчендә бирелергә мөмкин.

4.2.5. Жалоба на предписание уполномоченного органа может быть подана в течение 10 рабочих дней с момента получения контролируемым лицом предписания.

4.2.6. Шақаять бирү сроғы жітди сәбәп белән уздырылған очрақта, шақаятьне биргән затның үтенечнамәсе буенча бу срок вәқаләтле орган тарафыннан торғызылырға мөмкин.

4.2.7. Шақаятьне биргән зат шақаять буенча қарар қабул ителгәнчә аны тулысынча яисә өлешчә қирә алырға мөмкин. Шул ук вақытта шақаятьне қабат бирү шул ук нигезләр буенча рөхсәт ителми.

4.2.8. Шақаятьтә вәқаләтле органның дәғьвалана торған қарарын үтәүне туктатып тору турындағы үтенечнамә булырға мөмкин.

4.2.9. Вәқаләтле орган шақаятьне теркәгән көннән алып ике эш көненнән дә соңға қалмыйча қарар қабул итә:

4.2.9.1. Вәқаләтле органның дәғьвалана торған (шақаять бирелгән) қарарын үтәүне туктатып тору турында.

4.2.9.2. Вәқаләтле органның дәғьвалана торған қарарын үтәүне туктатып торудан баш тарту турында.

4.2.10. Шақаять бирелгән қарарның үтәлешен туктатып тору турындағы үтенечнамә буенча қарар турында мәғълүмат қарар қабул ителгән вақыттан алып бер эш көне эчендә шақаять биргән затқа жібәрелә.

4.2.11. Шикаять үз эченә алырга тиеш:

4.2.11.1. Карарына һәм (яисә) гамәлләренә (гамәл кылмавына) карата шикаять бирелә торган вазыйфай затның фамилиясе, исеме, атасының исеме (булган очракта), вәкаләтле органның аталышы.

4.2.11.2. Гражданның яшәү урыны (эшчәнлек башкару урыны) турында белешмәләрене, фамилиясен, исемен, атасының исемен (булган очракта), йә мөрәжәгать итүче оешманың аталышы, әлеге оешманың урнашкан урыны турында белешмәләрене, яисә ышанычнамә реквизитлары, ышанычнамә буенча шикаять биргән затның фамилиясе, исеме, атасының исеме (булган очракта), шикаятьне карау вакытына үзара хезмәттәшлекне гамәлгә ашыруның теләгән ысулы һәм аның буенча карар кабул итүнең теләгән ысулы.

4.2.11.3. Вәкаләтле органның шикаять белдерелә торган карары һәм (яисә) аның вазыйфай затының шикаять белдерелә торган карары турында белешмәләр, алар шикаять биргән контрольдә торучы затның хокукларын бозуга китергән яисә китерергә мөмкин.

4.2.11.4. Мөрәжәгать итүче вәкаләтле орган карары һәм (яисә) вазыйфай затның гамәле (гамәл кылмавы) белән риза булмаган нигезләрене һәм дәлилләрене. Гариза бирүче аның дәлилләрен раслый торган документлар (булган очракта) яисә аларның күчермәләрен тапшыра ала.

4.2.11.5. Шикаять биргән затның таләпләре.

4.2.12. Шикаятьтә вәкаләтле органның вазыйфай затларының яисә аларның гаилә әгъзаларының тормышына, сәламәтлегенә һәм мөлкәтенә зыян китерү яисә кимсетү чагылышлары булырга тиеш түгел.

4.2.13. Шикаять бирү, аңа тиешле хокук бирелгән очракта, контрольдә торучы затның вәкаләтле вәкиле тарафыннан гамәлгә ашырылырга мөмкин.

4.2.14. Шикаятькә Татарстан Республикасы Президенты каршындагы Эшкуарлар хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкил, аның ижтимагый вәкиленең шикаять предметы буенча позициясе теркәлергә мөмкин. Татарстан Республикасы Президенты каршындагы Эшкуарлар хокукларын яклау буенча вәкаләтле вәкилнең, аның ижтимагый вәкиленең позициясенә җавап шикаять буенча карар кабул ителгәннән соң бер эш көне эчендә шикаять биргән вәкаләтле орган тарафыннан җибәрелә.

4.2.15. Вәкаләтле орган башлыгы (башлык урынбасары) шикаятьне алган вакыттан алып 5 эш көне эчендә шикаятьне караудан баш тарту турында карар кабул итә, әгәр:

4.2.15.1. Әлеге Нигезләмәнең 4.2.4 һәм 4.2.5 пунктларында күрсәтелгән шикаять бирү срогы узганнан соң, шикаятьне кире кайтару яисә узган шикаять бирү срогын торгызу турында үтенечнамәне үз эченә алмаса.

4.2.15.2. Тиешле шикаять буенча карар кабул ителгәнчегә кадәр, шикаятьне кире алу турында гариза килсә.

4.2.15.3. Шикаятьтә куелган мәсьәләләр буенча суд карары булса.

4.2.15.4. Элегрәк вәкаләтле органга шул ук контрольдә торган заттан шул ук нигезләрдә башка шикаять бирелгән .

4.2.15.5. Әлеге Нигезләмәнең 4.2.1 пунктында каралган таләпләр бозылган.

4.2.16. Шикаятыне караудан баш тарту элге контрольдэ торган затның шул ук предмет буенча шикаяте белэн кабат мөрэжэгатен кире кага (элге Нигезлэмәнен 4.2.15.5 пункты нигезендэ баш тартудан тыш).

4.2.17. Элге Нигезлэмәнен 4.2.15.2-4.2.15.5 пунктларында күрсәтелгән нигезләр буенча шикаятыне караудан баш тарту судка кадәр шикаяты бирү нәтижәсе булып тормый һәм вәкаләтле орган карарларына, аның вазыйфай затларының гамәлләренә (гамәл кылмавына) судка шикаяты белдерү өчен нигез була алмый.

4.3. Вәкаләтле орган шикаятыне караганда судка кадәр шикаяты бирүнен мәгълүмат системасын куллана.

4.4. Шикаяты вәкаләтле орган тарафыннан элге Нигезлэмәнен 4.2.2 пунктында каралган срукта каралырга тиеш. Аерым очракларда күрсәтелгән срук вәкаләтле орган тарафыннан озайтылырга мөмкин, ләкин 20 эш көненнән дә артмаска тиеш.

4.5. Вәкаләтле орган контрольдэ торучы шикаяты биргән заттан, шикаяты предметына караган өстәмә мәгълүмат һәм документларны соратып алырга хоуклы. Контрольдэ торучы зат күрсәтелгән мәгълүматны һәм документларны гарызнамә жибәргәннән соң 5 эш көне эчендэ тапшырырга хоуклы. Шикаятыне карау срукы чикләнгән очракта, шикаяты предметына карый торган өстәмә мәгълүмат һәм документлар тапшыру турындагы гарызнамә жибәреелгәннән алып аларны вәкаләтле орган алган мизгелгә кадәр, әмма сорау юлланган вакыттан алып 5 эш көненә кадәр туктатыла. Контрольдэ торучы заттан шикаяты предметына кагылышлы өстәмә мәгълүмат һәм документлар алынмау шикаятыне караудан баш тарту өчен нигез булып тормый. Шикаятыне биргән контрольдэ торучы заттан дәүләт органнары, жирле үзидарә органнары яки аларга буйсынучы оешмалар карамагында булган мәгълүматны һәм документларны соратып алу рөхсәт ителми.

4.6. Кабул ителгән карарның законлылыгын һәм нигезлелеген һәм (яисә) гамәл кылуын (гамәл кылмавын) раслау бурычы вазыйфай затның шикаяты белдерелә торган карарына һәм (яисә) гамәленә (гамәл кылмавына) вәкаләтле органга йөкләнә.

4.7. Шикаятыне карау нәтижәләре буенча вәкаләтле орган башлыгы (башлык урынбасары) түбәндәге карарларның берсен кабул итә:

4.7.1. Шикаятыне канәгәтләндерми калдыра.

4.7.2. Орган карарын тулысынча яки өлешчә гамәлдән чыгара.

4.7.3. Вәкаләтле орган карарын тулысынча юкка чыгара һәм яңа карар кабул итә.

4.7.4. Вәкаләтле органның вазыйфай затларының гамәлләрен (гамәл кылмауларын) законсыз дип таний һәм асылда, шул исәптән кирәк булганда билгеле бер гамәлләр башкару турында карар чыгара.

4.8. Вәкаләтле орган башлыгының (башлык урынбасарының) кабул ителгән карарның нигезлелеген, аны үтәү вакыты һәм тәртибен үз эченә алган карары контрольдэ торучы затның Татарстан Республикасы Балык Бистәсе муниципаль районы дәүләт һәм муниципаль хезмәтләр порталындагы шәхси кабинетында кабул ителгән көннән бер эш көненнән дә соңга калмыйча урнаштырыла.